

Uusi sähköinen päätösten vaikutusten ennakkoarvioinnin työväline

Kunta-alan hyvinvointiseminaari 9.6.

Maria Salenius

Erityisasiantuntija

Kuntaliitto

*”Kuntapäätäjät ovat tehneet
kautta aikain useinkin
kuntalaisten hyvinvointiin ja
terveyteen merkittävästi
vaikuttavia päätöksiä*

*– mutta he eivät ole
välttämättä aina tiedostaneet
pätösten vaikuttavuutta.”*

Ennakkoarvioinnin kirjo

- Ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arviointi, IVA sisältää sekä terveysvaikutusten arvioinnin (TVA) että sosiaalisten vaikutusten arvioinnin (SVA)
- Lapsivaikutusten arviointi; LAVA
- Mielenterveysvaikutusten arviointi, MIVA
- Sukupuolivaikutusten arviointi, SUVA
- Ympäristövaikutusten arviointi, YVA (laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä 468/1994)
- Yritysvaikutusten arviointi, YRVA
- **Päätösten vaikutusten ennakoarviointi, EVA**

Velvoite laissa

Terveydenhuoltolaki

12 §

- Kunnan... on päätöksenteon ja ratkaisujen **valmistelussa arvioitava ja otettava huomioon** tehtävien päätösten ja ratkaisujen **vaikutukset** väestön terveyteen ja sosiaaliseen **hyvinvointiin**.

Ehdotus sosiaalihuoltolaiksi

6 §

- Kunnan on päätöksenteossa ja ratkaisujen **valmistelussa sekä toteuttamisessa ennakoitava, arvioitava ja otettava huomioon** tehtävien päätösten ja ratkaisujen **vaikutukset väestön hyvinvointiin**.

Kuntaliitto suosittelee EVA:n käyttöä

Luettavissa osoitteessa:
[http://shop.kunnat.net/
product_details.php?p=2572](http://shop.kunnat.net/product_details.php?p=2572)

- ... Kuntaliiton hallitus on 8.6.2011 pitämässään kokouksessa hyväksynyt kuntien ja kuntayhtymien luottamushenkilöille, viranhaltijoille ja valmistelijoille sekä soveltuvin osin kuntien liikelaitoksille tarkoitetun **suosituksen "Vaikutusten ennakoarvioinnista kunnallisessa päätöksenteossa"**.

Yksittäisten vaikutustyyppien tarkastelusta kohti kokonaisuuden ennakkotarkastelua

- Ympäristövaikutusten arviointi (YVA)
- Terveysvaikutusten arviointi (TVA)
- Mielen terveysvaikutusten arviointi (MIVA)
- Sosiaalisten vaikutusten arviointi (SVA)
 - Lapsivaikutusten arviointi (LAVA)
 - Sukupuolivaikutusten arviointi (SUVA)
 - Ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arviointi (IVA)
- ym.

Erilaisia vaikutuksia arvioidaan samanaikaisesti:

- 1) kuntalais-
- 2) ympäristö-
- 3) organisaatio- ja henkilöstö- sekä
- 4) taloudelliset vaikutukset

Ennakoarviointi sopii kaikkeen kunnalliseen päätöksentekoon

Kunnissa sitä on tehty mm. :

- kouluverkkotarkastelu, -tiivistäminen
- uimahallin, päiväkodin, nuorisotilan, koulun peruskorjaus
- koulun, päiväkodin, senioritalon, jäähallin rakentaminen
- ikäihmisten kotihoitotiimityön vahvistaminen
- perhekeskus-toimintamallin käyttöönotto
- avoterveydenhuollon vastaanotto toiminnan uudelleen järjestelyt
- omaishoidontuen tasojen määrittely
- kevyen liikenteen väylän, alikulun rakentaminen ja aikataulut
- koulupsykologin, -kuraattorin, terveydenhoitajan, hyvinvointisuunnittelijan toimen perustaminen
- lastensuojelun kehittämistoimet
- vammaispalvelu- ja mielenterveysyksiköiden yhdistäminen
- laboratorio- ja kuvantamispalveluiden "ulkoistaminen"
- yksityisteiden talvikunnossapito

Ennakkoarvioinnin vaiheet

**Päätäjien,
kuntalaisten
ja sidosryhmien
osallistaminen
eri vaiheissa!**

Ennakoarvioinnin hyötyjä

Esittelijät / Valmistelijat

Järjestelmällisyys

Läpinäkyvyys: Vaihtoehdot,
vaikutukset ja perustelut

Osallisuus

Vastuunjako

Yhteys kuntastrategiaan

Luottamushenkilöt

Valmisteluyhteistyö ja
osallisuus

Vaihtoehtojen vertailu ja
helpompi arvottaminen

Läpinäkyvyys

Perustellut päätökset

Vastuunjako

Lisää hyötyjä!

- Ennakkoarviointi tuo keskusteluun myös negatiiviset vaikutukset ja lisää arvokeskustelua
- Taloudellisesti vaikeassa tilanteessa erityisen tärkeää
- Tavoitteena myös väestöryhmien eriarvoisuuden vähentäminen huomioimalla eri näkökulmia
- Kuntalaisten kuuleminen kehittyy
- Edellyttää jatkuvaa keskustelua ja yhdessä tekemistä
- Malli systematisoi työtä jota jo monin paikoin tehdään, vain yksi esimerkki miten voidaan ennakoarviointia voidaan toteuttaa

Ennakkoarvioinnin linjaus

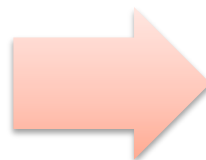
- ▶ Johtoryhmän, valtuuston, lautakunnan **strateginen päätös** ennakkoarvioinnin säännönmukaisesta käytöstä
- ▶ Kunnan on hyvä linjata jo ennakkoon, **mitkä** päätökset vaativat ennakkoarviointia
- ▶ Kunta voi tehdä **listan** siitä, millaiset asiat otetaan ennakkoarvioinnin kohteeksi
 - Osana talous- ja toimintasuunnitelmaa: valtuustokausittainen ja vuosittainen tarkastelu
- ▶ Ennakkoarviointia ei ole tarkoituksenmukaista tehdä silloin, kun kyseessä on oikaisuvaatimukset, viranhaltijoiden nimeämiset ja tiedoksi merkittävät asiat.

Uudesta sähköisestä työkalusta

Sähköinen alusta: Suppea ja varsinainen EVA

Suppea EVA

- Aloitetaan tästä
- Suppea EVA riittää, jos vaikutukset eivät ole merkittäviä; jos muita päätösvaihtoehtoja ei ole; jos asiaa ei tarvitse viedä päätöksentekoon asti

Laaja EVA

- Laajempi kuin suppea EVA
- Tehdään, jos vaikutukset ovat merkittäviä; jos on olemassa päätösvaihtoehtoja; jos asiaan liittyy ristiriitoja

VALITSE MUOKATTAVA DOKUMENTTI

Ennakoarviointi: Iltapäivävalipalan...

ALOITA UUSI

DOKUMENTIN RAKENNE:

- ▶ Kansilehti
- ▶ Sisällysluettelo
- ▶ 1. Kuntastrategian linjaukset
- ▶ 2. Päätösvaihtoehtojen muodostaminen ja kuvaaminen
 - 2.1 Nykytilan kuvaus
 - 2.2 Yhteenveto esitelluistä ratkaisuvaihtoehdoista
- ▶ 3. Ratkaisuvaihtoehtojen vertailu
- ▶ 4. Esittelijän lopullinen päätösesitys
- ▶ 5. Päätöksen seuranta- ja arviointisuunnitelma
- ▶ 6. Päätösesityksen hyväksyjät

DOKUMENTIN STATUS: KESKEN (Luotu 15.3.2015)

Dokumentin tiedot, vastuuhenkilöt ja aikataulus

Muokkaushistoria

POISTA

TULOSTA

ESIKATSELE

JAA

KÄYTTÄJÄT

 ILTAPÄIVÄVALIPALAN TARJOAMINEN KOULUISSA
 Varsinainen vaikutusten ennakoarviointi

HYVÄKSYMINEN

Kansilehti - Iltapäivävalipalan tarjoaminen kouluissa

Sisällysluettelo

1. - Kuntastrategian linjaukset

1. Kuntastrategian linjaukset

Kappale

B i U

OHJEITA

Voimassa olevasta valtuuston hyväksymästä kuntastrategiasta kirjataan tai linkitetään tähän linjauksia, joilla on merkitystä, joihin on sitouduttu ja/tai jotka ohjaavat muutoin arvioitavan asian päätöksentekoa.

Suppea EVA

1. - Asian ennakkoarviointi

1. Asian ennakkoarviointi

1.1 Nykytilan kuvaus

The screenshot shows a document editor interface. At the top, there is a toolbar with various icons for text formatting (bold, italic, underline), alignment, bulleted and numbered lists, indentation, and image insertion. A dropdown menu is open on the left, showing the selected item 'Kappale' and a list of options: 'Muotoilu', 'Kappale', 'Otsikko 2', 'Otsikko 3', and 'Otsikko 4'. The main text area contains a paragraph of text, partially obscured by the dropdown menu. The text reads: 'anne on tällä hetkellä arvioitavan asian kohdalla. Jos asialle ei tehdä mitään vaan jatketaan entisellään eli nykyti- ihtoehto. opohjan ja perusteet vaihtoehdoille eli sille, millaiseksi nykytilanteen halutaan muuttuvan vai onko sittenkin a. Jos asiasta on olemassa indikaattoritietoa, ne esitetään kuvauksen yhteydessä.' A pink circular highlight is visible on the toolbar, specifically over the image insertion icon.

1.2 Ehdotettu päätösesitys

The screenshot shows a document editor interface. On the left, a dropdown menu is open, displaying the following options:

- Kappale
- Muotoilu
- Kappale
- Otsikko 2
- Otsikko 3
- Otsikko 4

The main editing area contains a toolbar with the following icons: Bold (B), Italic (i), Underline (U), Bulleted List, Numbered List, Decrease Indent, Increase Indent, Insert Image, Link, Unlink, and a circular refresh icon. To the right of the toolbar is a button labeled "OHJEITA".

Below the toolbar, the text reads: "ijän asiaan tekemä päätösesitys, joka on nykytilassa jatkamisen vaihtoehto. Esille tuodaan faktoja, indikaattoritie-vertaamaan nykytilaa ja kyseistä vaihtoehtoa."

1.3 Vaihtoehtoinen ratkaisumalli

The screenshot displays a document editor interface. On the left, a dropdown menu is open, showing the following options: 'Kappale' (selected), 'Muotoilu', and a list of sub-items: '• Kappale', 'Otsikko 2', 'Otsikko 3', and 'Otsikko 4'. The main editing area contains a toolbar with icons for bold (B), italic (i), underline (U), bulleted list, numbered list, decrease indent, increase indent, link, unlink, and a circular refresh icon. A button labeled 'OHJEITA' is located in the top right corner. The main text area contains the following text: 'le nouseva muu vaihtoehto nykytilassa jatkamiselle. Esille tuodaan faktoja, indikaattoritietoa ja perusteluja, jotka kyseistä vaihtoehtoa.'

2. Vaikutuskohteiden tunnistaminen ja vaikutusten merkittävyyden arviointi

2.1 Kuntalaisvaikutukset

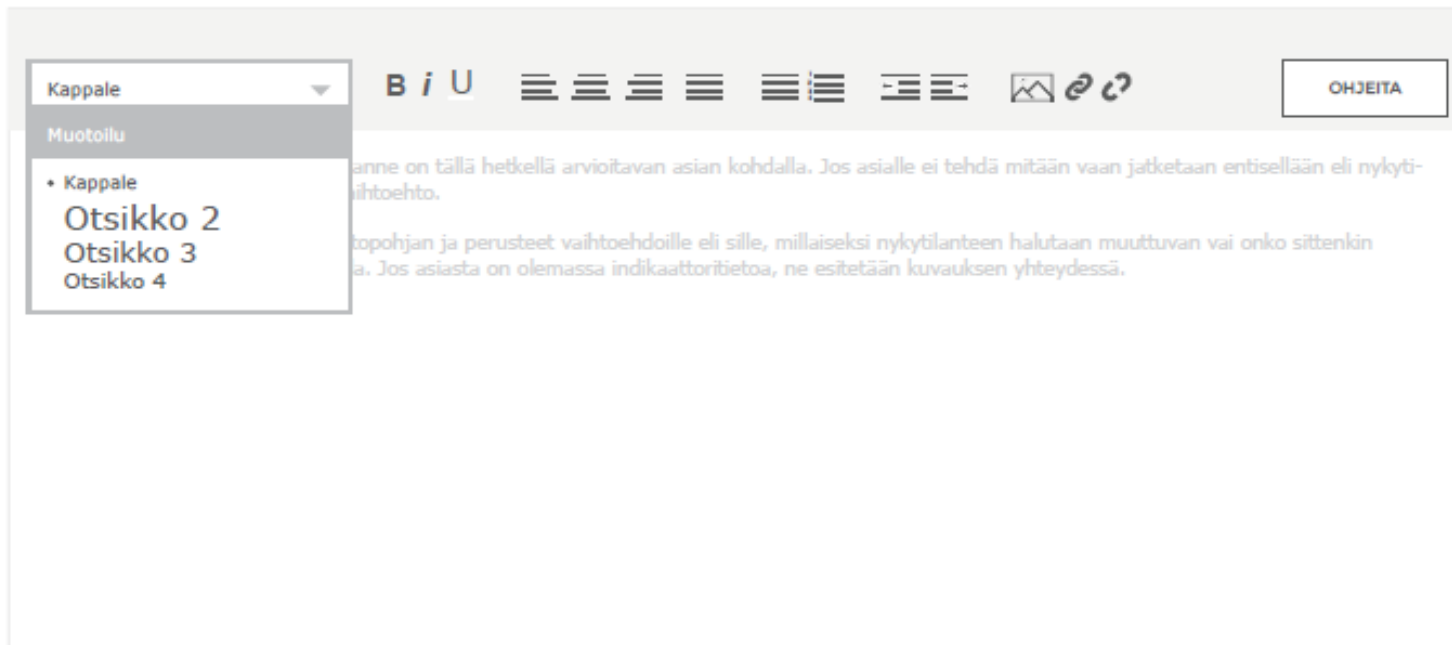
Myönteisten ja kielteisten vaikutusten merkittävyyden arviointi kuntalaisten näkökulmasta.

Näkökulma: Kuntalainen				
	Kohde	Lyhyen aikavälin vaikutus	Pitkän aikavälin vaikutus	Tarkentavia huomioita ja selvitystarpeita
☒	Terveys ja hyvinvointi	Huomattava Vähäinen	Vähäinen Vähäinen	Tarkentavia huomioita jo tiedetyistä tai tutkituista vaikutuksista ja selvityksistä.
☐	Yhdenvertaisuus	Vähäinen Vähäinen	Vähäinen Vähäinen	
☒	Osallisuus	Vähäinen Kohtalainen	Ei vaikutusta Huomattava	
☒	Työllisyys	Vähäinen Vähäinen	Ei vaikutusta Huomattava	
☒	Turvallisuus	Vähäinen Vähäinen	Ei vaikutusta Huomattava	
☒	Palvelujen ja sosiaaliturvan taso	Vähäinen Vähäinen	Ei vaikutusta Huomattava	

[Lisää uusi vaikutuskohde](#)

3. - Yhteenveto vaikutuskohteista ja vaikutusten merkittävyyden arvioinnista

3 Yhteenveto vaikutuskohteista ja vaikutusten merkittävyyden arvioinnista

The screenshot shows a document editor interface. At the top, there is a toolbar with icons for bold (B), italic (i), underline (U), bulleted list, numbered list, decrease indent, increase indent, insert image, link, and unlink. A dropdown menu is open on the left, showing a list of sections: 'Kappale', 'Muotoilu', and a sub-section 'Kappale' containing 'Otsikko 2', 'Otsikko 3', and 'Otsikko 4'. The main text area contains the following text: 'anne on tällä hetkellä arvioitavan asian kohdalla. Jos asialle ei tehdä mitään vaan jatketaan entisellään eli nykytilanteeseen on vaihtoehto.' and 'topohjan ja perusteet vaihtoehdoille eli sille, millaiseksi nykytilanteen halutaan muuttuvan vai onko sittenkin a. Jos asiasta on olemassa indikaattoritietoa, ne esitetään kuvauksen yhteydessä.' A button labeled 'OHJEITA' is visible in the top right corner.

4. - Päätös varsinaisen ennakkoarvioinnin tarpeellisuudesta

4 Päätös varsinaisen ennakkoarvioinnin tarpeellisuudesta

Vaikutusten ennakoidaan olevan merkittäviä. Asiasta on laadittava varsinainen EVA.

LINKKI VARSINAISEEN EVAAN?

Olet hyväksymässä dokumentin.

Valitse dokumentin jatkotoimenpide:

- Luo varsinainen EVA dokumentti.**
Vaikutusten ennakoidaan olevan merkittäviä.
Suppean EVA:n pohjalta laaditaan varsinainen EVA.
- Luo päätösesitys ja vie suppea EVA päätöksentekoon.**
Vaikutusten ei ennakoida olevan merkittäviä.
Suppea EVA on riittävä mutta asia viedään päätöksentekoon.
- Päätä ennakoarviointi tähän.**
Vaikutusten ei ennakoida olevan merkittäviä.
Suppea EVA on riittävä ja asiaa ei viedä päätöksentekoon.

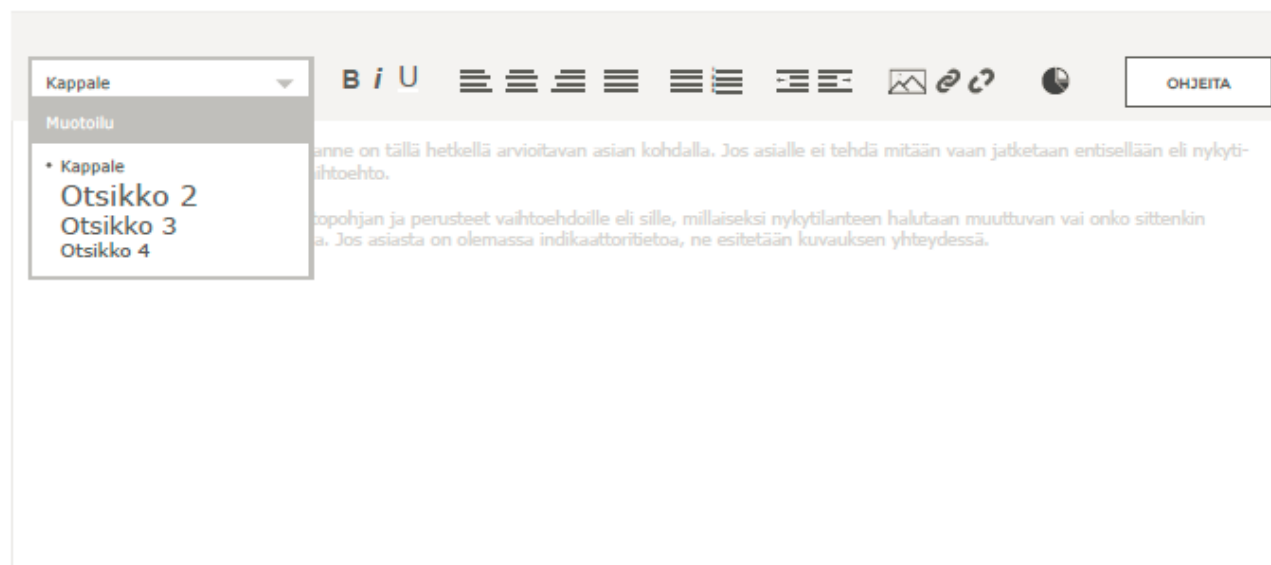
Peruuta

Hyväksy

Laaja EVA

2. Päätösvaihtoehtojen muodostaminen ja kuvaaminen

2.1 Nykytilan kuvaus

The screenshot shows a document editor interface. At the top, there is a toolbar with a dropdown menu labeled 'Kappale' (Paragraph) and a 'Muotoilu' (Formatting) section containing icons for bold (B), italic (i), underline (U), bulleted list, numbered list, indent, and outdent, as well as icons for image, link, unlink, and refresh. A button labeled 'OHJEITA' (Help) is on the right. The main text area contains the following text: 'anne on tällä hetkellä arvioitavan asian kohdalla. Jos asialle ei tehdä mitään vaan jatketaan entisellään eli nykytilavaihtoehto.' and 'topohjan ja perusteet vaihtoehdoille eli sille, millaiseksi nykytilanteen halutaan muuttuvan vai onko sittenkin a. Jos asiasta on olemassa indikaattoritietoa, ne esitetään kuvauksen yhteydessä.'

2.2 Yhteenveto esilletulleista ratkaisuvaihtoehdoista

The screenshot shows a document editor interface. At the top, there is a toolbar with a dropdown menu labeled 'Kappale' (Paragraph) and a 'Muotoilu' (Formatting) section containing icons for bold (B), italic (i), underline (U), bulleted list, numbered list, indent, and outdent, as well as icons for image, link, unlink, and refresh. A button labeled 'OHJEITA' (Help) is on the right. The main text area contains the following text: 'Kuvaa tiivistetysti esille nousseet / nousevat eri päätösvaihtoehdot nykytilassa jatkamiselle tai arvioitavan asian ratkaisemiseksi uudella tavalla.'

3. - Ratkaisuvaihtoehtojen vertailu

3. Ratkaisuvaihtoehtojen vertailu

3.1 Päätösvaihtoehtojen kuvaukset

Vaihtoehto	Vaihtoehdon kuvaus
Nykytila: Iltapäivävilpalaa ei tarjota.	Nykyisellään vain erityiskouluilla on iltapäivävilpalatarjoilu. Ei laajenneta palvelua muihin kouluihin.
Vaihtoehto1	Tuo esille faktoja, indikaattoritietoa ja perusteluja, jotka auttavat vertaamaan nykytilaa ja tätä vaihtoehtoa.
Vaihtoehto2	Tuo esille faktoja, indikaattoritietoa ja perusteluja, jotka auttavat vertaamaan nykytilaa ja tätä vaihtoehtoa.
Lisää uusi vaihtoehto	

3.2 Päätösvaihtoehtojen vaikutusten kirjaaminen

1. Iltapäivävilpalaa ei tarjota			
Näkökulma: Kuntalainen			
Vaikutuskohde	Lyhyt	Pitkä	Kuvaus
☒ Terveys ja hyvinvointi			Kuvalle vaihtoehtoa terveyden ja hyvinvoinnin näkökulmasta.
☒ Turvallisuus			Kuvalle vaihtoehtoa turvallisuuden näkökulmasta.
Lisää vaikutuskohde			
Näkökulma: Ympäristö			
Vaikutuskohde	Lyhyt	Pitkä	Kuvaus
☒ Ihmisten elinolot, terveys ja viihtyvyys			Kuvalle vaihtoehtoa terveyden ja hyvinvoinnin näkökulmasta.
☒ Maisema, kaupunkikuva, kulttuuriperimä			Kuvalle vaihtoehtoa turvallisuuden näkökulmasta.
Lisää vaikutuskohde			
Näkemykset ja kommentit: Tietoa saatavilla olevasta tutkimustiedosta, kuntalaisten tekemät aloitteet ja muu arviointiin vaikuttava materiaali.			

2. vaihtoehto2

Näkökulma: Kuntalainen

Vaikutuskohde	Lyhyt	Pitkä	Kuvaus	
Terveys ja hyvinvointi			Kuvaile vaihtoehtoa terveyden ja hyvinvoinnin näkökulmasta.	
Turvallisuus			Kuvaile vaihtoehtoa turvallisuuden näkökulmasta.	

[Lisää vaikutuskohde](#)

Näkökulma: Ympäristö

Vaikutuskohde	Lyhyt	Pitkä	Kuvaus	
Ihmisten elinolot, terveys ja viihtyvyys			Kuvaile vaihtoehtoa terveyden ja hyvinvoinnin näkökulmasta.	
Maisema, kaupunkikuva, kulttuuriperimä			Kuvaile vaihtoehtoa turvallisuuden näkökulmasta.	

[Lisää vaikutuskohde](#)

Näkemykset ja kommentit: Tietoa saatavilla olevasta tutkimustiedosta, kuntalaisten tekemät aloitteet ja muu arviointiin vaikuttava materiaali.

3.2 Päätösvaihtoehtojen vertailu

VAIKUTUSKOHTEET - EI VALINTAA

Lisää vaikutuskohteita vertailuun ...

VAIHTOEHDOT - EI VALINTAA

Lisää vaihtoehtoja vertailuun ...

VERTAILE

3.3 Yhteenveto vaikutuskohteista ja vaikutusten merkittävyyden arvioinnista

Kappale **B** *i* U

OHJEITA

Tässä laaditaan lopullisen päätösesityksen pohjaksi ja perusteluiksi tiivis sanallinen yhteenveto kaikista arvioiduista päätösvaihtoehdoista ja niiden vaikutuksista. Pohjana on automaattisesti suppeasta EVAsta siirtynyt Yhteenveto vaikutuskohteista ja vaikutusten merkittävyyden arvioinnista. Sitä laajennetaan ja tarkennetaan tässä kaikkien päätösvaihtoehtojen kohdalla. Luottamushenkilöiden tehtäväksi jää arvioinnin esille nostamien vaikutusten arvottaminen suhteessa esittelijän valitsemaan ja laatimaan lopulliseen päätösesitykseen sekä lopullinen päätöksenteko ennakoarvioidussa asiassa.

4. - Esittelijän lopullinen päätösesitys

4. Esittelijän lopullinen päätösesitys

Kappale ▼ **B** *i* U OHJEITA

Tähän kohtaan esittelijä kirjaa ennakoarvioinnin myötä varmistuneen lopullisen päätösesityksensä perusteluineen. Päätösesitys on yhtenevä esityslistalle menevän esitystekstin kanssa.

6. - Päätösesityksen hyväksyjät

6. Päätösesityksen hyväksyjät

Hyväksyvä taho	Päätösesityksen hyväksyntää koskevan pöytäkirjan ja pykälän numero
Hyväksyvä taho	Pöytäkirja ja pykälätiedot

DOKUMENTTI LOPPUU

Pilotointi

EVA – työkalu
1.8.2015-30.8.2015

Kuntien käytössä loka-marraskuussa
2015

Kiitos ja hyvää kesää!